

Patrycja Krauze*

Analiza strategii innowacyjności warunkujących rozwój przedsiębiorstw na rynku regionalnym

Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie wyników analizy porównawczej strategii wsparcia rozwoju przedsiębiorstw na poziomie regionalnym, kreowanych przez jednostki samorządowe. Zaprezentowana analiza dotyczy studiów przypadków wybranych regionów, znajdujących się na terenie Polski, które zdefiniowały strategię rozwoju inteligentnych specjalizacji. Wyniki podzielone zostały na konkretne obszary tematyczne, wskazane jako najbardziej rozwojowe dla danego regionu. Uzyskane informacje zestawiono z danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny dotyczącymi przedsiębiorczości. Dzięki takiemu zestawieniu możliwa była obiektywna ocena rzeczywistych uwarunkowań dla rozwoju regionalnych przedsiębiorstw oraz jej znaczenia dla gospodarczego rozwoju w kontekście inteligentnych specjalizacji.

O znaczeniu tego tematu można przekonać się, studiując literaturę naukową. Studia przypadków inteligentnych specjalizacji są od lat badane przez środowisko naukowe na całym świecie [Vlčková i inni, 2018; Uyarra i inni, 2018; Hilarowicz, 2017]. Znaczącą rolę w rozwoju inteligentnych specjalizacji przypisuje się również środowisku akademickiemu, które jest naturalnym wsparciem dla badań i rozwoju w przedsiębiorstwach [Machnik-Słomka, 2018]. Nie tylko w Polsce, lecz również na świecie, rozwój inteligentnych specjalizacji jest możliwy dzięki dostępności funduszy europejskich [Chaniotou, Šime, 2018].

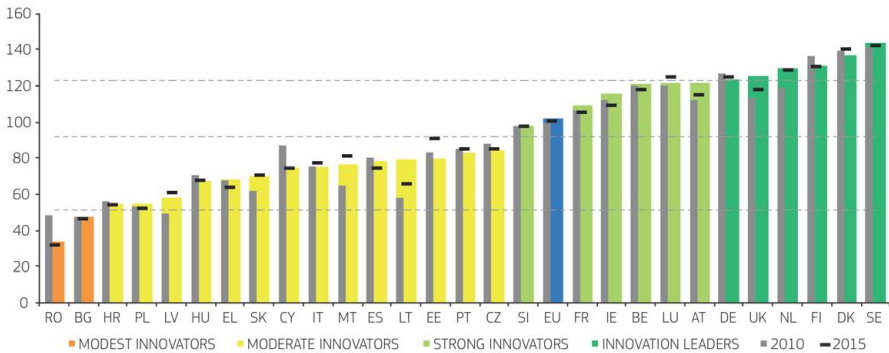
Niniejszy artykuł został podzielony na wstęp, trzy części i zakończenie. W pierwszej części scharakteryzowano uwarunkowania rozwoju inteligentnych specjalizacji na poziomie regionalnym. W kolejnej części dokonano przeglądu strategii inteligentnych specjalizacji dla wybranych województw. Trzecia część obejmuje analizę oraz dyskusję nt. wpływu rozwoju inteligentnych specjalizacji na realny wzrost innowacyjności we wskazanych branżach.

* Mgr, Katedra Informatyki Ekonomicznej, Wydział Zarządzania, Uniwersytet Gdański, ul. Armii Krajowej 101, 81-824 Sopot, patrycja.krauze@onet.pl

1. Uwarunkowania rozwoju na poziomie regionalnym

Od wielu lat w jednostkach samorządu terytorialnego powstają coraz nowsze koncepcje mające na celu wspomaganie rozwoju przedsiębiorstw. W ramach programów unijnych ukierunkowanych na ekspansję nowoczesnych, inteligentnych technologii powstało wiele regionalnych inicjatyw. Skupiają się one w głównej mierze na innowacyjnych przedsięwzięciach dających możliwość zwiększenia potencjału lokalnych przedsiębiorstw. Jak zaprezentowano na rysunku 1, Polska zajmuje czwarte miejsce od końca, przed Węgrami, Bułgarią i Rumunią, pod względem wydajności systemów innowacji w Europie.

Rysunek 1. Kształtowanie się sumarycznego wskaźnika innowacyjności (SII) w krajach UE w latach 2010–2017

Źródło: [Hollanders, Es-Sadki, 2017, s. 6].

Oznacza to, że Polska znajduje się poniżej średniej przyjętej dla wszystkich krajów członkowskich, jest tym samym umiarkowanie innowacyjna. Od 2010 r. poziom ten nieznacznie wzrósł, skutkiem takiej sytuacji może być przystąpienie wszystkich regionów do budowania strategii inteligentnych specjalizacji [Hollanders, Es-Sadki, 2017].

Zgodnie z zaleceniami określonymi przez Komisję Europejską w ramach strategii Europa 2020 oraz perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020 każdy region powinien określić kierunki rozwoju inteligentnych specjalizacji – RIS [Europa..., 2010]. Taka koncepcja służy wykorzystaniu możliwości gospodarki opartej na wiedzy w ujęciu regionalnym. Powinny one wyznaczyć specjalizacje gospodarcze charakteryzujące się wysokimi kompetencjami i możliwościami w zakresie osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności w skali globalnej.

Wobec postanowień unijnych związanych z wyznaczeniem inteligentnych specjalizacji samorządy poszczególnych województw podjęły próbę uruchomienia procesu prowadzącego do ich rozpoznania. Do kryteriów

oceny inteligentnych specjalizacji, które należy spełnić, aby propozycja mogła zostać finansowana z programów operacyjnych zasilanych środkami UE, należą:

- wyzwania, trendy, potencjalny rynek,
- potencjał gospodarczy i technologiczny,
- benchmarking (krajowy i międzynarodowy),
- strategia i plan działań,
- partnerstwo i dotychczasowe działania wspierające rozwój specjalizacji.

Do analizy podjętych przedsięwzięć, w celu osiągnięcia horyzontalnej poprawy sytuacji przedsiębiorstw na regionalnym rynku, wybrano samorządy, które wystąpiły z inicjatywą określenia inteligentnych specjalizacji w ramach zasięgu swojego oddziaływania.

Strategia przekształcania gospodarki regionalnej poprzez zmiany, jakie niesie za sobą wdrożenie koncepcji inteligentnych specjalizacji, to obecnie jeden z kluczowych elementów polityki Unii Europejskiej wobec państw członkowskich. Wspomaganie tworzenia unikatowych dla danego regionu wartości, poprzez promowanie produktów z nimi związanych, jest szansą na zdobycie konkurencyjnej pozycji nie tylko na rynku krajowym, ale również międzynarodowym. Sama koncepcja *smart specialisation* powstała w 2005 r. Grupa ekspercka „Wiedza dla wzrostu”, powołana na zasadach forum konsultacyjnego, wypracowała idee regionalnych specjalizacji. W powstałym dokumencie wskazano na istotną rolę, jaką dla realizacji polityki regionalnej odgrywają projekty strategiczne. Każdy region, który zdefiniował strategię w ramach projektu unijnego, musiał wskazać spośród 15 specjalizacji te, które charakteryzują się największym potencjałem rozwojowym oraz są specyficzne z punktu widzenia gospodarki danego obszaru. Z perspektywy modelu RSI głównymi odbiorcami tych strategii są przedsiębiorstwa.

Kluczowym czynnikiem wpływającym na skłonność obywateli do podejmowania działalności gospodarczej jest umiejętność świadomego zdobywania aktualnej wiedzy na temat potencjału rozwoju rynków, konkurencji oraz rzeczywistych nakładów związanych z zainicjowaniem nowego przedsięwzięcia. Dzięki właściwemu połączeniu wielu czynników, które potencjalnie wydają się niezależne, można sformułować nową wizję szans we wszystkich sektorach. Takie zintegrowanie wiedzy jest głównym elementem wyboru inteligentnych specjalizacji, traktowanych jako proces a nie zbiór najlepiej rokujących dziedzin gospodarki. Jako proces rozumiany jest wybór odpowiednich zasobów, zaangażowanie jednostek gospodarczych, dostosowanie odpowiednich narzędzi identyfikacji i rozwoju zdefiniowanych specjalizacji oraz potencjalne instrumenty wsparcia. Realizacja

procesu inteligentnych specjalizacji to, biorąc pod uwagę wymienione czynniki, wzajemna współpraca i powiązanie nie tylko samych przedsiębiorców, lecz również jednostek samorządu terytorialnego. To właśnie władze publiczne poszczególnych regionów są odpowiedzialne za ostateczne określenie roli i znaczenia innowacji w realizowanej strategii rozwoju.

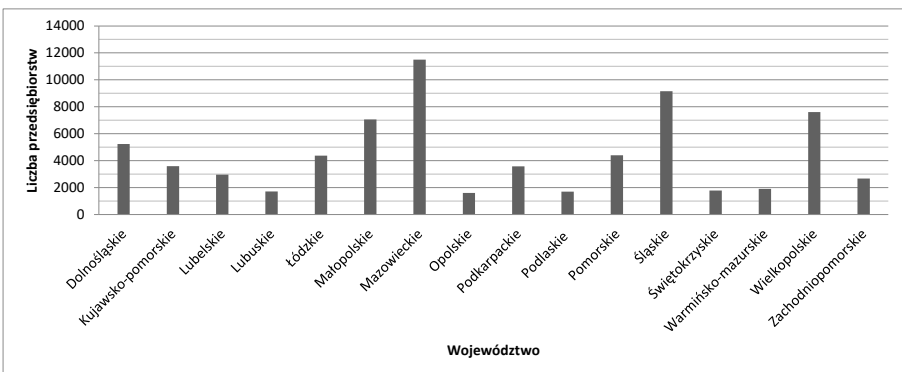
Ogromny potencjał, który jest często niedoceniany, tkwi głównie w małych i średnich przedsiębiorstwach (MSP). Mają one bowiem skłonność do dynamicznego reagowania na przeobrażenia rynkowe, jak również z większą łatwością dostosowują się do zmian otoczenia. W ramach programowej perspektywy finansowej 2014–2020 na podnoszenie konkurencyjności MSP przeznaczono 6,25% całkowitej kwoty dofinansowania – to o połowę więcej niż przyjęto w poprzedniej strategii. Wdrożenie samej strategii na rzecz inteligentnych specjalizacji może przejawiać się poprzez podjęcie jednego lub kilku następujących procesów:

- transformacja – opiera się na przejściu istniejącego sektora do nowego, z wykorzystaniem istniejących zasobów oraz kompetencji,
- modernizacja – technologiczne udoskonalenie istniejących dziedzin,
- dywersyfikacja – synergia pomiędzy nową a istniejącą działalnością,
- radykalna transformacja – utworzenie nowego sektora z wykorzystaniem posiadanych zasobów [Godlewska, 2013].

2. Analiza strategii inteligentnych specjalizacji w wybranych województwach

Do szczegółowej analizy wybrano trzy województwa, które charakteryzują się największą liczbą przedsiębiorstw zgodnie z raportem opublikowanym przez GUS dotyczącym podmiotów gospodarczych według rodzajów i miejsc prowadzenia działalności w 2017 r. [Podmioty..., 2018]. Zależność przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Liczba przedsiębiorstw w poszczególnych województwach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Podmioty..., 2018].

Jak widać na rysunku 1, najwięcej przedsiębiorstw w 2017 r. zarejestrowano w województwie mazowieckim, małopolskim oraz śląskim. W związku z tym poniżej przedstawiono najistotniejsze pod względem wybranej kategorii założenia strategii rozwoju, które organy publiczne wybranych regionów podjęły w celu aktywizowania działalności sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

2.1. Województwo śląskie

W województwie śląskim koncepcja inteligentnych specjalizacji pojawiła się już w Regionalnej Strategii Województwa Śląskiego na lata 2003–2013. Wówczas największy nacisk położono na transfer wiedzy na temat innowacyjności do sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Obecnie do branż wskazanych jako najbardziej rozwojowe w Regionalnej Strategii Województwa Śląskiego na lata 2013–2020 zakwalifikowano ICT, multimedia, medycynę i turystykę zdrowotną oraz energetykę. Strategia na rzecz inteligentnych specjalizacji tego regionu uwzględnia włączenie w łańcuchy globalne małych i średnich przedsiębiorstw jako źródła innowacji. Taka koncepcja ma na celu umiędzynarodowienie firm oraz budowanie trwałej przewagi konkurencyjnej. Całość założeń składa się na regionalny ekosystem innowacji województwa śląskiego nazwany „e-ko-system”, co oznacza:

- „e” – podejmowanie działań, które mają charakter efektywny, ekonomiczny, etyczny czy środowiskowy; w tym założeniu uwzględniono również tworzenie możliwości dla rozpowszechnienia e-platform rozumianych jako wzrost cyfryzacji;
- „ko” – koordynacja, konkurencja oraz konwergencja inteligencji ludzkiej i sztucznej;
- „system” – odnosi się do takich procesów, jak badania i prognozy, finansowanie innowacji czy transfer technologii.

W ramach koncepcji e-ko-systemu przyjęto rozwiązania, z których mogą korzystać wszystkie przedsiębiorstwa w regionie. Przyjęte narzędzia stanowią uniwersalne środki również dla podmiotów o specyficznym charakterze funkcjonowania. W tabelicy 1 przedstawiono charakter każdej z inteligentnych specjalizacji wskazanych w dokumencie wdrożenia strategii.

Tablica 1. Inteligentne specjalizacje województwa śląskiego

Specjalizacja	Charakterystyka
Energetyka	<ul style="list-style-type: none"> – ważna z gospodarczego punktu widzenia regionu, ponieważ posiada on duże wyposażenie infrastrukturalne oraz ze względu na dużą gęstość zaludnienia jak i lokalizację przemysłu województwo śląskie stwarza doskonałe warunki do testowania oraz wdrażania nowoczesnych technologii, – rynek tego regionu jest chłonny w odniesieniu nie tylko do samej energetyki, ale również w odniesieniu do ochrony środowiska oraz informatyki, – wspieranie przemysłu maszynowego, – zwiększenie roli odnawialnych źródeł energii w energetyce zawodowej, przemysłowej, biznesowej i mieszkaniowej, – rozwiązania testowane i wdrożone mogą zostać przenieszone na inne rynki.
Medycyna	<ul style="list-style-type: none"> – stanowi jeden z kluczowych elementów wyróżniających region ze względu na doskonałe rozwiązania w licznych dziedzinach prewencji, rehabilitacji oraz leczenia, – istotny wpływ usług publicznych w rozwoju wizji, w której region zapewnia wysoki standard dostępnych rozwiązań, – wykorzystanie nowoczesnej technologii w rozwiązaniach inżynierii medycznej, biotechnologii, inżynierii materiałowej, – zdalna pomoc oraz diagnostyka, a także leczenie nietypowych i skomplikowanych przypadków, – systemy rynków inteligentnych, które umożliwiają obsługę ubezpieczonego w systemach publicznych.
Technologie informacyjne i telekomunikacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój społecznego, technologicznego oraz gospodarczego uczestnictwa w globalnych sieciach współpracy poprzez zwiększenie dostępu do wiedzy oraz możliwości kreowania i dystrybucji dóbr i usług, – tworzenie transakcyjnych systemów zarządzania związanych z inteligentnymi rynkami.

Źródło: [Inteligentne..., 2019].

Przedstawione w powyższej tablicy specjalizacje dotyczą trzech obszarów o największym potencjale w omawianym regionie. Należy podkreślić, że założenia te są ogólne, co przekłada się na elastyczne dopasowywanie do konkretnych projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa w województwie śląskim. W kolejnych częściach niniejszego artykułu można zauważyć znaczące różnice w poziomie szczegółowości opisu innowacyjnych specjalizacji.

2.2. Województwo mazowieckie

Najbardziej efektywnym pod względem innowacyjności regionem w kraju jest województwo mazowieckie. Zgodnie z danymi GUS w latach 2015–2017 największy odsetek przedsiębiorstw prowadzących współpracę w zakresie działalności innowacyjnej wystąpił na terenie tego województwa – 35,4% [*Działalność innowacyjna...*, 2018, s. 10]. Dodatkowo województwo to charakteryzuje się największym w skali kraju wskaźnikiem przedsiębiorstw, które w swoim funkcjonowaniu w wykorzystuje komputery w celach biznesowych – 60,7% w 2018 r. [*Spółeczeństwo informacyjne...*, 2018, s. 70]. Do szczególnych grup podmiotów odpowiedzialnych w regionie za horyzontalny wpływ na jego rozwój są przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie oprogramowania, firmy budowlane, przedsiębiorstwa świadczące usługi doradcze, logistyczne i finansowe. W związku z tym RSI koncentruje swoje założenia na rozwój współpracy między wskazanymi jednostkami, co może przyczynić się do wyższego wzrostu gospodarczego regionu [Regionalna Strategia, 2015]. W tabelicy 2 zestawiono zdefiniowane przez województwo mazowieckie dziedziny o największym potencjale innowacyjności.

Tablica 2. Inteligentne specjalizacje województwa mazowieckiego – obszary interdyscyplinarne

Specjalizacja	Charakterystyka
Wysoka jakość życia	Edukacja: <ul style="list-style-type: none"> – programy kształcenia i rozwoju umiejętności stymulujące kreatywność oraz przedsiębiorczość, – otwarty dostęp do wiedzy. Praca: <ul style="list-style-type: none"> – telepraca, – rozwiązania organizacyjne zmniejszające pozastawobowe obciążenia pracowników. Czas wolny: <ul style="list-style-type: none"> – zaawansowane systemy rozrywki, – rozwój usług świadczonych za pośrednictwem elektronicznych kanałów transmisji danych. Zdrowie: <ul style="list-style-type: none"> – nowoczesne technologie i rozwiązania w medycynie, m.in.: telemetryczna, nanomedycyna, diagnostyka i terapia w medycynie spersonalizowanej, medycyna molekularna, medycyna regeneracyjna, – zaawansowana farmacja, w tym leki biologiczne, – zaawansowana dietetyka, – tworzywa, warstwy i powłoki spełniające specjalne wymagania, – opracowanie i upowszechnienie stosowania materiałów i substancji obojętnych dla organizmów żywych i środowiska, np. farby hipoalergiczne.

Specjalizacja	Charakterystyka
	<p>Bezpieczeństwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – systemy wykrywania i zapobiegania zagrożeniom, systemowe rozwiązania organizacyjne i zarządcze w zakresie ochrony życia i zdrowia ludzkiego, – bezpieczeństwo cyfrowe, – bezpieczeństwo infrastruktury.
Bezpieczna żywność	<ul style="list-style-type: none"> – systemy monitorowania upraw/hodowli, przebiegu procesu produkcji i pakowania, – systemy oceny jakości surowców i produktów, – automatyzacja i robotyzacja produkcji, rolnictwo precyzyjne, – organizmy żywe wykorzystywane w procesie produkcji, – minimalizowanie wpływu na środowisko (zrównoważony rozwój), – bezpieczeństwo odbiorcy.
Nowoczesne usługi dla biznesu	<p>Wsparcie kapitałowe i infrastrukturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój i zwiększanie adekwatności usług instytucji otoczenia biznesu, – rozwój instrumentów i usług finansowych wspierających innowacyjność. <p>Usprawnianie procesów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – konsolidacja i rozwój struktur sieciowych, – logistyka towarowa, transport intermodalny, zarządzanie procesami transportowymi, – systemy informatyczne w procesie zarządzania, np. ERP, CRM. <p>Zasób wiedzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – profesjonalizacja usług badawczych, projektowanie, prototypowanie, – usługi sektora kreatywnego, w tym działalność twórcza o charakterze użytkowym, – rozwiązania w zakresie kształcenia, ukierunkowane na zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb przedsiębiorców, – usługi w zakresie analizy i przetwarzania danych, – zapewnianie dostępu do informacji gospodarczej.
Inteligentne systemy zarządzania	<p>Rozwiązania infrastrukturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sieci inteligentne, – systemy zarządzania i sterowania infrastrukturą, budynki inteligentne, systemy sterowania ruchem. <p>Internet obiektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nowoczesne systemy wytwarzania, w tym systemy technologiczne oraz wyposażenie do realizacji rozwiązań materiałowych inżynierii powierzchni, automatyka produkcji, – bezpieczne i przyjazne środowisku środki i systemy transportu, w tym systemy transportu substancji niebezpiecznych.

Specjalizacja	Charakterystyka
	<p>Bezpieczeństwo i monitoring:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aparatura kontrolno-pomiarowa, urządzenia diagnostyczne, – automatyzacja systemów pomiaru, sterowania i diagnostyki, w tym z użyciem maszyn i robotów, przestrzennych materiałów kompozytowych wielofunkcyjnych i samonaprawiających się, – systemy wykrywania i zapobiegania zagrożeniom, – rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego. <p>Efektywność surowcowa i energetyczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – systemy utylizacji odpadów przemysłowych i recyklingu, produkcja energii z odpadów, – magazynowanie energii, – zwiększenie sprawności energetycznej odbiorników energetycznych.

Źródło: [Mazowia..., 2019].

Województwo mazowieckie, jak wynika z zestawionych w tabeli 2 informacji, definiuje swoje założenia dotyczące inteligentnych specjalizacji, nie koncentrując się na jednej branży, lecz na wielu sektorach. Nie zostały tutaj wymienione same innowacyjne produkty, ale również innowacyjne organizacje, marketing i usługi. Zastosowanie technologii ma odniesienie nie tylko do wspomnianych obszarów, może mieć też charakter wspomagający dla wielu innych kluczowych dla regionu dziedzin.

2.3. Województwo małopolskie

Województwo małopolskie w swojej strategii zdefiniowało główne potrzeby dla przedsiębiorców, jako instytucji zainteresowanych konkretnymi rozwiązaniami, wsparciem ze strony samorządu oraz otoczenia biznesu. Tablica 3 zawiera zestawienie siedmiu obszarów mających od 2009 r. największy udział w tworzeniu PKD regionu i wyznaczających strategiczne kierunki jego rozwoju.

Region małopolski zdecydowanie najbardziej precyzyjnie zdefiniował obszary, w których rozwój dla przedsiębiorstw będzie stawał się coraz bardziej dynamiczny. Poza wymienionymi w tabeli 3 ogólnymi dziedzinami strategii dla województwa wskazano konkretne przykładowe zastosowania oraz wybrane firmy w konkretnym obszarze.

Tablica 3. Małopolskie inteligentne specjalizacje

Specjalizacja	Charakterystyka	Instytucje wspomagające
Life science	<ul style="list-style-type: none"> – produkty i technologie stosowane w profilaktyce, diagnozowaniu, leczeniu i rehabilitacji chorób zarówno ludzi, jak i zwierząt – biogospodarka i wchodzące w jej skład półprodukty i produkty wykorzystywane do produkcji farmaceutyków, kosmetyków, żywności, materiałów i energii 	Klaster LifeScience Kraków, MedCluster Jagiellońskie Centrum Innowacji Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN im. Jerzego Habera Instytut Farmakologii PAN Instytut Zootechniki PIB
Energia zrównoważona	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii – podnoszenie efektywności energetycznej małopolskich firm – redukcja emisji zanieczyszczeń, niskoemisyjny transport miejski 	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie Centrum Zrównoważonego Rozwoju i Poszanowania Energii WGGiOŚ AGH w Miękini Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN Małopolskie Centrum Budownictwa Energooszczędnego
Technologie informacyjne i telekomunikacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – działania zajmujące się produkcją urządzeń komunikacyjnych i informatycznych oraz usługi im towarzyszące 	Krakowski Park Technologiczny Centrum Inteligentnych Systemów Informatycznych Akademickie Centrum Komputerowe CYFRONET AGH
Chemia	<ul style="list-style-type: none"> – programy zmierzające do wdrażania nowych związków, materiałów i technologii chemicznych – rozwiązania z dziedziny inżynierii chemicznej 	Tarnowski Klaster Przemysłowy S.A. Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego

Specjalizacja	Charakterystyka	Instytucje wspomagające
Produkcja metali	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój wyrobów metalowych na potrzeby branży elektrycznej i energetycznej 	Stowarzyszenie Techniczne Odlewników Polskich Technologiczny Klaster Odlewniczy Modern Cast Sp. z o.o. INNOAGH i INTECH PK
Elektrotechnika i przemysł maszynowy	<ul style="list-style-type: none"> – produkcja wyrobów elektronicznych, optycznych, urządzeń elektrycznych i mechanicznych – produkcja pojazdów, środków transportu oraz ich komponentów 	Tarnowski Klaster Przemysłowy S.A.
Przemysły kreatywne oraz czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> – indywidualne zdolności i talenty – potencjał tworzenia dobrobytu i miejsc pracy – tworzenie i wdrażanie innowacji – przemysły kreatywne – projektowanie graficzne – gry komputerowe – oprogramowanie – wzornictwo przemysłowe – architektura – moda – przemysł czasu wolnego 	Małopolski Klaster Poligraficzny Klaster Kultury i Czasu Wolnego INRET Krakowski Klaster Gastronomiczny Małopolski Klaster Turystyczny Beskid Akademia Sztuk Pięknych

Źródło: [Małopolska..., 2019].

3. Analiza i dyskusja

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, warunkiem osiągnięcia wzrostu innowacyjności przez przedsiębiorstwo jest jego proinnowacyjna aktywność, zdolność do synergicznego wykorzystania potencjału oraz posiadanych zasobów, kształtowanie i pielęgnowanie kreatywnych postaw, kompetencje pracowników, w tym zdolności do współpracy [Brzośka, 2014]. Takie zachowania w połączeniu z możliwościami, jakie przedsiębiorstwa mogą uzyskać poprzez dofinansowanie w ramach rozwoju swojego potencjału ze środków unijnych, przyczyniają się do oczekiwanych oraz istniejących tendencji wzrostowych.

Analiza strategii rozwoju zaprezentowanych w poprzedniej części pozwala na sformułowanie wniosków dotyczących ich wpływu na

rzeczywiste możliwości rozwoju obszarów wskazanych w strategiach jako inteligentne specjalizacje.

Po pierwsze, strategie rozwoju inteligentnych specjalizacji nie mają jednego wspólnego wzorca, co powoduje, że istnieje znacząca dysproporcja w poziomie ich szczegółowości. Tym samym w województwach, gdzie strategie są bardzo ogólne, istnieje możliwość elastycznego formułowania projektów wsparcia dla przedsiębiorstw. Zatem województwa charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem innowacyjności swoje strategie rozwoju inteligentnych specjalizacji opracowały z wysoką dbałością o szczegółowe uwzględnienie nie tylko wymaganych dla spełnienia unijnych założeń elementów, ale również o wskazanie całego procesu funkcjonowania i ostatecznej oceny podjętych działań. Wymienione elementy świadczą o pewnej zależności, która poniekąd warunkuje odniesienie sukcesu założonej strategii. Porównując opisane strategie, można wysunąć wniosek, że w województwach, w których rozwój innowacyjności przedsiębiorstw jest stosunkowo niewielki, inteligentne specjalizacje nie zostały precyzyjnie sformułowane.

Po drugie, należy zauważyć, że samorządy wybierają najbardziej właściwe dla danego regionu obszary innowacyjności dla inteligentnych specjalizacji. Wpływa to na brak powtórzeń w zakresie strategii, a fundusze europejskie mogą być wydatkowane zgodnie z charakterem innowacyjności określonym w danych województwach.

Po trzecie, badając wpływ rozwoju inteligentnych specjalizacji na sytuację przedsiębiorstw w danym obszarze, postanowiono zbadać oddziaływanie strategii tworzonych w pierwszej połowie obecnej dekady. Przyjęto, że realne oddziaływanie jest możliwe do zmierzenia po upływie kilku lat, tj. po roku 2015. Okazuje się, że zgodnie z danymi GUS województwo mazowieckie w latach 2015–2017 było pionierem w zakresie innowacyjności przedsiębiorstw usługowych. Z kolei województwo małopolskie zajmowało pierwszą lokatę w kategorii przedsiębiorstw przemysłowych w tym samym okresie dla tego miernika. Województwo śląskie plasowało się w połowie rankingu innowacyjności przedsiębiorstw w obu kategoriach [Działalność innowacyjna..., 2018]. Zakładając, że na rozwój innowacyjnego przedsiębiorstwa wpływ mają strategie inteligentnych specjalizacji, można potwierdzić wnioski wynikające z analizy porównawczej, że województwa precyzyjnie opisujące swoje strategie mają więcej przedsiębiorstw rozwijających się w kierunku innowacyjnych rozwiązań. Należy jednak zaznaczyć, że inteligentne specjalizacje to jeden z wielu czynników wpływających na rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw, a w niniejszym artykule pominięto szereg innych zagadnień, które nie są bezpośrednio powiązane ze strategiami RIS.

Od administracji publicznej oczekuje się zatem inicjowania działań na rzecz interesariuszy w danym regionie, którzy przyczyniają się do reprezentowania lokalnych tradycji i wzorców kulturowych na arenie ogólnokrajowej i międzynarodowej. Samorządy, aby mogły efektywnie wpływać na rozwój społecznych inicjatyw, powinny pełnić rolę interdyscyplinarnego przewodnika w celu zapewnienia współpracy różnych środowisk, co mogłoby przyczynić się do kompleksowego i horyzontalnego zwiększenia obszaru oddziaływania regionalnych walorów. Podejmowane przez lokalne władze decyzje, popieranie dobrych praktyk oraz udział w projektach unijnych, takich jak promowanie strategii inteligentnych specjalizacji, ma znaczący wpływ na wyznaczenie aktualnych oraz potencjalnych przyszłych zmian w rozwoju regionalnych przedsiębiorstw [Barańska-Fischer, 2016].

Zakończenie

Strategia transformacji gospodarki regionalnej poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji ma ogromny wpływ na ekspansję lokalnych przedsiębiorstw i jest jednocześnie kluczowym elementem realizowanej polityki Unii Europejskiej. Sama koncepcja inteligentnych specjalizacji w dużej mierze koncentruje się na tradycyjnych dla danego regionu wartościach poprzez promowanie lokalnych produktów. Ogromną wagę przykładają się również do współpracy przedsiębiorstw z administracją publiczną oraz otoczeniem akademickim, tworząc w ten sposób relację pozwalającą osiągnąć rezultaty zorientowane na innowacyjne podejście do zarządzania.

W Polsce samorządy województw często wprowadzają inicjatywę inteligentnych specjalizacji do długoterminowych strategii rozwoju. Dzięki temu możliwe było wskazanie obszarów, na których w ostatnich latach skoncentrowane były działania wpływające na pobudzenie wybranych dziedzin. Wprowadzanie strategii na rzecz rozwoju dodatkowo wpływa na wzrost zaufania do rządu, co pozwala na kooperację administracji publicznej z biznesem, jak również współpracę pomiędzy przedsiębiorstwami.

Literatura

- Barańska-Fischer M. (2016), *Innowacyjne produkty systemowe jako efekt implementacji inteligentnych specjalizacji regionu*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 262, Katowice.
- Brzóska J. (2014), *Inteligentne Specjalizacje Regionu jako szansa wzrostu innowacyjności przedsiębiorstwa*, „Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 183, Katowice.
- Chaniotou N., Šime Z. (2018). *Baltic Sea Region-wide Research-Business Cooperation: What Benefits For Sparsely Populated Areas and Smart Specialisation?*, „European Structural & Investment Funds Journal”, Vol. 6, No. 3.

- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2015–2017* (2018), Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (2010), Bruksela.
- Godlewska S. (2013), *Strategie na rzecz inteligentnych specjalizacji (RIS3) – instrument realizacji polityki rozwoju vs. Warunek pozyskania funduszy unijnych*, „Przegląd Europejski”, nr 4.
- Hilarowicz A. (2017), *Inteligentne Specjalizacje – Problematyka Przywództwa*, „Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization & Management / Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Seria Organizacji i Zarządzanie”, nr 105.
- Hollanders H., Es-Sadki N. (2017), *European Innovation Scoreboard (EIS)*, European Commission.
- Inteligentne Specjalizacje Województwa Śląskiego (2019), https://ris.slaskie.pl/czytaj/regionalne_inteligentne_specjalizacje_wsl_ris, dostęp: 23.02.2019.
- Machnik-Stomka J. (2018), *Creativity as a Factor Supporting Development of Smart Specialisation at the Stage of University Education*, „Organization & Management Quarterly”, Vol. 41, No. 1.
- Małopolska, Małopolskie inteligentne specjalizacje. Przewodnik, <https://www.malopolska.pl/biznes/innowacje/inteligentne-specjalizacje-regionu>, dostęp: 26.02.2019.
- Mazowia, Inteligentne specjalizacje województwa mazowieckiego, http://mazowia.eu/g2/oryginal/2014_11/40899f34898e985192d22de0f96c23f4.pdf, dostęp: 26.02.2019.
- Podmioty gospodarcze według rodzajów i miejsc prowadzenia działalności w 2017 roku* (2018), Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, System wspierania innowacyjności oraz inteligentna specjalizacja regionu (2015), Warszawa.
- Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2014–2018* (2018), Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Uyarra E., Marzocchi C., Sorvik J. (2018), *How outward looking is smart specialisation? Rationales, drivers and barriers*, „European Planning Studies”, Vol. 26, No. 12.
- Vlčková J., Kaspříková N., Vlčková M. (2018), *Technological relatedness, knowledge space and smart specialisation: The case of Germany*, „Moravian Geographical Reports”, Vol. 26, No. 2.

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie wyników analizy porównawczej strategii wsparcia rozwoju przedsiębiorstw na poziomie regionalnym kreowanych przez jednostki samorządowe. Zaprezentowana analiza dotyczy studiów przypadków wybranych regionów, znajdujących się na terenie Polski, które zdefiniowały strategię rozwoju inteligentnych specjalizacji. Wyniki podzielone zostały na konkretne obszary tematyczne, wskazane jako najbardziej rozwojowe dla danego regionu. Uzyskane informacje zestawiono z danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny dotyczącymi przedsiębiorczości. Dzięki takiemu

zestawieniu możliwa była obiektywna ocena rzeczywistych uwarunkowań dla rozwoju regionalnych przedsiębiorstw oraz jej znaczenia dla gospodarczego rozwoju w kontekście inteligentnych specjalizacji. Artykuł został podzielony na trzy części oraz wstęp i zakończenie. W pierwszej części scharakteryzowano uwarunkowania rozwoju inteligentnych specjalizacji na poziomie regionalnym. W kolejnej części dokonano przeglądu strategii inteligentnych specjalizacji dla wybranych województw. Trzecia część obejmuje analizę oraz dyskusję na temat wpływu rozwoju inteligentnych specjalizacji na realny wzrost innowacyjności we wskazanych branżach.

Słowa kluczowe

inteligentne specjalizacje, administracja publiczna, strategie rozwoju

Analysis of innovative strategies having impact on enterprise development on regional market (Summary)

The goal of this paper is to present the results of a comparative analysis of the strategies on innovative development of enterprises at the regional level, supported by self-government institutions. The analysis concerns case studies of selected voivodships located in Poland which created the strategy for smart specializations development. The results were divided into different areas specific for the voivodship. The information presented in the paper is also based on data regarding entrepreneurship from Statistics Poland. Therefore, it was possible to evaluate conditions for the development of regional enterprises in the context of smart specializations. The paper has been divided into three parts. After the introduction, the conditions for the development of smart specializations at the regional level were characterized. In the next part, the strategy of smart specializations for selected voivodships was reviewed. The third part of the paper includes analysis and discussion on the impact of smart specializations on innovation in regions.

Keywords

smart specialization, public administration, development strategies

